

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 14 juni 2018

Mål nr

Ö 4699-17

PARTER

Klagande

Advokatfirman Pedersen Aktiebolag, 556273-7493

Box 3462

103 69 Stockholm

Ombud: Advokat MW och jur.kand. SW

Motpart

Cyncronia Bygg AB, 556744-6892

Box 597

175 26 Järfälla

SAKEN

Avvisande av överklagande

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts beslut 2017-09-18 i mål T 11257-16

Dok.Id 148502

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax 08-561 666 86	08:45–12:00
	103 12 Stockholm	E-post:	13:15–15:00
		hogsta.domstolen@dom.se	
		www.hogstادمstolen.se	

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår överklagandet.

Advokatfirman Pedersen Aktiebolag ska ersätta Cyncronia Bygg AB för dess rättegångskostnad med 25 000 kr, avseende arbete, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens beslut.

Hovrätten ska pröva Cyncronia Bygg AB:s yrkande om ersättning för rättegångskostnad i hovrätten.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Advokatfirman Pedersen Aktiebolag har yrkat att Högsta domstolen ska ändra hovrättens beslut och avvisa Cyncronia Bygg AB:s överklagande av tingsrättens dom.

Cyncronia Bygg AB har motsatt sig att hovrättens beslut ändras.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

SKÄL

Vad målet gäller

1. Målet gäller ett fall av solidariskt betalningsansvar. Två svarandeparter har av tingsrätten förpliktats att solidariskt betala ett visst belopp till käranden. Sedan den ene av svarandeparterna har betalat det utdömda beloppet har endast den andre överklagat tingsrättens dom. Domen mot den betalande parten har därför vunnit laga kraft.

2. Frågan i målet är om överklagandet, när den betalande parten möjligen har ett regressanspråk mot den klagande parten, ska avvisas därför att den klagande parten efter medpartens betalning saknar klagointresse.

Bakgrund

Grunden för fordringsanspråket

3. Cyncronia Bygg AB (entreprenören) utförde entreprenadarbeten åt The Golden Dolfin AB (beställaren). Entreprenaden underkändes vid besiktning och entreprenören påkallade överprövning. En sådan utfördes av Advokatfirman Pedersen Aktiebolag. Advokatfirman krävde entreprenören och beställaren på ersättning för arbetet.

Processerna i tingsrätten

4. Entreprenören och beställaren motsatte sig att betala. Advokatfirman stämde dem båda och yrkade att de skulle förpliktas att betala solidariskt (huvudmålet). Beställaren stämde entreprenören med yrkande om att denne skulle förpliktas att ersätta vad beställaren kunde komma att betala till firman (regressmålet).

5. Tingsrätten meddelade en gemensam dom i målen. Beställaren och entreprenören förpliktades att solidariskt till advokatfirman betala det yrkade beloppet. I regressmålet bifölls beställarens talan.

6. Entreprenören överklagade i båda målen. Detta mål gäller advokatfirmans talan mot entreprenören.

Målet i hovrätten

7. Advokatfirman yrkade i hovrätten att entreprenörens överklagande i huvudmålet skulle avvisas. Till stöd för detta anförde firman att tingsrättens dom i denna del hade vunnit laga kraft mot beställaren, som också hade full-

gjort sin och entreprenörens betalningsskyldighet enligt domen. Advokatfirman menade att eftersom beställarens betalning till firman var slutlig, så hade entreprenören inte längre något rättsligt intresse av att få fortsätta processen avseende huvudmålet.

8. Hovrätten har funnit att entreprenören – på grund av beställarens regresstalan och entreprenörens anspråk på ersättning för rättegångskostnader i tingsrätten och hovrätten – alltså har ett klagointresse. Avvisningsyrkandet har därför avslagits.

Kravet på klagointresse

9. För att en part ska ha rätt att överklaga ett avgörande krävs det att parten har ett rättsligt intresse av att en överprövning kommer till stånd. Detta innebär att domen från rättslig synpunkt ska innebära en nackdel för klaganden och att det yrkande som klaganden framställer på objektiva grunder ska kunna sägas vara till klagandens förmån. Det krävs med andra ord att det ska finnas ett klagointresse. (Se t.ex. ”Avhysningen och klagointresset” NJA 2017 s. 735 p. 7.)

10. För att en part ska anses ha klagointresse är det som regel inte tillräckligt att en domstol i en senare rättegång kan till den klagande partens nackdel ta intryck av bedömningen i den överklagade domen, om denna får stå fast (jfr Lars Welamson och Johan Munck, Rättegång VI, 5 uppl. 2016, s. 31 samt t.ex. NJA 1995 s. 152).

Klagointresse efter eget infriande av en förpliktelse i den överklagade domen

11. En förlorande part som har betalat enligt en icke lagkraftvunnen dom utan möjlighet att senare återkräva betalningen saknar klagointresse (se bl.a. ”AQ Enclosure Systems” NJA 2010 s. 448). Återkravs rätt är alltså i ett sådant fall en processförutsättning.

12. Vid ställningstagandet till om klagointresse finns ska hovrätten utgå från att en återkravs rätt föreligger, om den överklagade domen beträffande frågan om betalningsskyldighet visar sig vara oriktig. Endast när det framstår som uppenbart att betalningen under inga förhållanden kan återkrävas ska överklagandet avvisas på grund av bristande klagointresse. Detta förklaras av att processförutsättningar helst ska kunna avgöras snabbt och avse förhållanden som passar för den ordning som gäller för en sådan prövning. (Se ”AQ Enclosure Systems” p. 9 och 10.)

Klagointresse efter annans infriande av en förpliktelse i den överklagade domen

Tidigare praxis

13. Det kan inträffa att någon annan än klaganden betalar enligt en inte lagakraftvunnen dom. Det väcker frågan vilken betydelse klagandens möjliga regressansvar kan ha för klagointresset.

14. I ”A.O. Byggservice” NJA 2006 s. 101 hade en kärande vunnit en talan mot två solidariskt ansvariga svaranden. Den ene hade låtit domen mot sig få laga kraft och fullgjort betalning. Det ledde till att käranden inte längre hade något anspråk mot någon av svarandena. Den svarande som överklagade ansågs sakna klagointresse.

15. Av rättsfallet framgår det inte att den överklagande svarandens möjliga regressansvar mot betalaren aktualiserades eller annars beaktades. Någon rätt till regress aktualiserades inte heller i rättsfallet NJA 1999 C 53, som Högsta domstolen hänvisade till i ”A.O. Byggservice”. I 1999 års avgörande hade betalningen skett efter en lagakraftvunnen exekutiv försäljning av en gemensamt ägd fastighet.

16. Rättsfallet ”A.O. Byggservice” innefattar alltså inte något ställningstagande rörande regressfrågan. Avgörandet ger följaktligen ingen ledning när

det gäller vilken betydelse klagandens möjliga regressansvar har för klagointresset.

Betydelsen av en möjlig regressrätt

17. När en regressrätt föreligger grundad på ett infriande av en skuld som någon annan slutligt ska svara för, så är utgångspunkten att betalaren står i samma läge som betalningsmottagaren (subrogation; jfr Stefan Lindskog, *Betalning*, 2 uppl. 2018, avsnitt 7.4.1.4 med hänvisningar). Det beskrivs ofta så att betalaren tar över betalningsmottagarens rätt (cessio legis).

18. Ifall en betalare på det angivna sättet har tagit över den rätt som betalningsmottagaren hade före betalningen, så kan den mot vilken regressanspråket riktas göra samma invändningar mot det anspråket som han eller hon hade kunnat göra mot ett anspråk från betalningsmottagaren. Om exempelvis betalaren har infriat en preskriberad skuld, så kan alltså gäldenären med samma framgång göra preskriptionsinvändning mot betalarens regressanspråk som han eller hon hade kunnat göra mot ett anspråk på betalning framställt av betalningsmottagaren.

19. Om betalningsmottagarens rätt till betalning är fastslagen i en laga-kraftvunnen dom och förutsättningarna för subrogation är för handen, så tar betalaren över den rätt som domen har slagit fast (jfr Stefan Lindskog, a.st., vid och med not 1466). Betalaren ställs alltså med avseende på domen i samma läge som betalningsmottagaren.

20. En konsekvens av att betalaren med avseende på domen ställs i samma läge som betalningsmottagaren är att domens rättskraft på civilrättslig grund träffar invändningar rörande det bakomliggande fordringsförhållandet (jfr Stefan Lindskog, a.a., avsnitt 7.4.1.6; beträffande rättskraftsfrågan när regressrätten bygger på betalarens solidaransvar, se exempelvis Per Olof Ekelöf, *Om interventionsgrunden*, 1937, s. 133 ff. och Carsten Smith,

Solidaritet og regress i erstatningsretten, 1962, s. 102). Domens rättskraft hindrar således svaranden i regresstvisten (den mot vilken regressanspråket riktas) från att rörande den omtvistade betalningsskyldigheten göra de invändningar som han eller hon annars hade kunnat göra mot betalarens regressanspråk.

21. Av det sagda följer att när en förpliktelse enligt en inte lagkraftvunnen dom infrias av någon annan än svaranden och svaranden därmed kan utsättas för ett regressanspråk, så har han eller hon ett intresse av att domen ändras så att betalaren inte regressvis kan grunda någon rätt på domen. Om svarandens överklagande avvisas fräntas han eller hon möjligheten till en överprövning av sådana invändningar mot den omtvistade betalningsskyldigheten, som skulle ha kunnat göras mot den regresskrävande betalaren om någon dom inte hade förelegat.

22. Det kan tilläggas att om betalaren, såsom ny borgenär, i hovrätten inte inträder på motpartssidan som ny kärande i målet (jfr 13 kap. 7 § första stycket rättegångsbalken), så saknar detta betydelse för rätten att grunda regressanspråket på hovrättens lagkraftvunna dom, om denna innebär att tingsrättens domslut står fast (jfr ”Den överlåtna mäklarprovisionen” NJA 2008 s. 733). Det förhållandet att betalaren inte inträder som part i hovrätten påverkar därmed inte klagandens intresse av att tingsrättens dom ska ändras.

Slutsats

23. Det föregående föranleder följande slutsats. När någon annan än svaranden betalar käranden enligt en överklagad dom, så har svaranden ändå ett klagointresse om han eller hon inte slutligt har befriats från sin betalningsskyldighet enligt domen, såväl i förhållande till käranden som i förhållande till betalaren.

Prövningen av frågan om regressansvar

24. I linje med vad som gäller i fråga om klagointresse efter eget infriande (se p. 12) bör hovrätten utgå från att ett regressansvar föreligger. Endast om det framstår som uppenbart att sådant ansvar saknas bör överklagandet avvisas på grund av bristande klagointresse.

Bedömningen i detta fall

25. Det är inte uppenbart att entreprenören saknar regressansvar mot beställaren (jfr p. 5). Prövningen av om klagointresse föreligger ska därför göras med utgångspunkt i att entreprenören har ett sådant ansvar. Entreprenörens överklagande till hovrätten ska, som domstolen har funnit, följaktligen tas upp till prövning.

26. Vid denna bedömning ska advokatfirmans överklagande hit avslås utan att någon prövning behöver göras av om så hade kunnat ske också på annan grund.

27. Utgången i målet leder till att advokatfirman ska ersätta entreprenören för rättegångskostnad i Högsta domstolen. Entreprenören har yrkat 70 000 kr avseende eget arbete. Advokatfirman har vitsordat 5 000 kr. Målet har i Högsta domstolen uteslutande gällt en rättsfråga som föranlett begränsad skriftväxling. För att utföra talan på ett fullgott sätt fordrade rättsfrågan visserligen en del överväganden men inte några mer ingående studier. Entreprenören får anses vara skäligen tillgodosedd med 25 000 kr.

28. Det ankommer på hovrätten att pröva entreprenörens anspråk på ersättning för rättegångskostnad i hovrätten.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Stefan Lindskog, Johnny Herre (referent), Anders Eka, Mari Heidenborg och Petter Asp
Föredragande justitiesekreterare: Lovisa Svenaeus